

05
2568

การสัมมนา

“การเสริมสร้างศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา”

การสัมมนา “การเสริมสร้างศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา” เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยขับเคลื่อน อปท. ให้เป็นกลไกลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ปี 2568 ที่มุ่งพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ให้สามารถออกแบบและดำเนินโครงการแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของแต่ละพื้นที่ โดยมี อปท. ที่ผ่านการคัดเลือกเข้าร่วมโครงการจำนวน 15 แห่ง

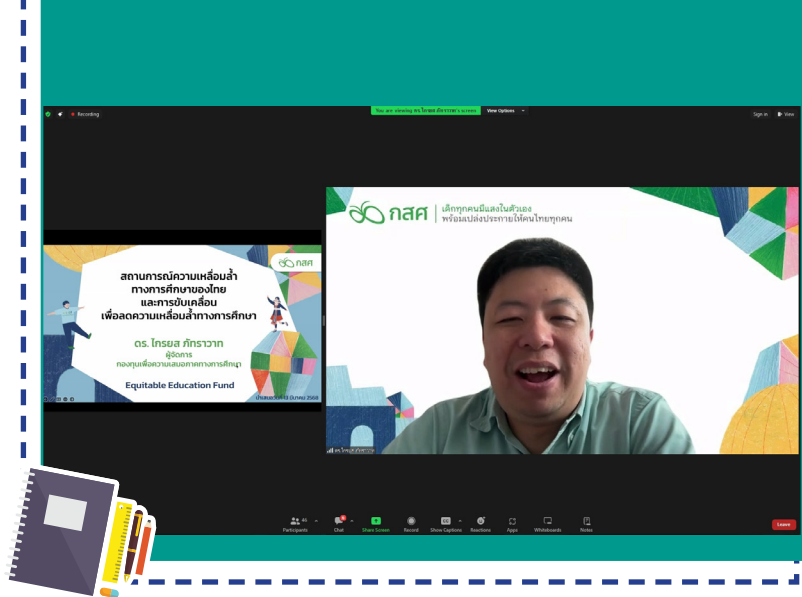
การสัมมนาคั้งนี้เริ่มต้นจาก รองศาสตราจารย์ ดร.อิสระ เสรีวัฒนวุฒิ รองเลขาธิการสถาบันพระปกเกล้า เป็นประธานกล่าวเปิดงาน และมีการอภิปรายจากผู้ทรงคุณวุฒิในหลากหลายมิติ ตั้งแต่ระดับนโยบาย ระดับปฏิบัติ จนถึงกรณีศึกษาจากทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยมีหัวข้อหลัก 5 ประเด็น ได้แก่

1

สถานการณ์ ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาของไทย และการขับเคลื่อนเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ ทางการศึกษา

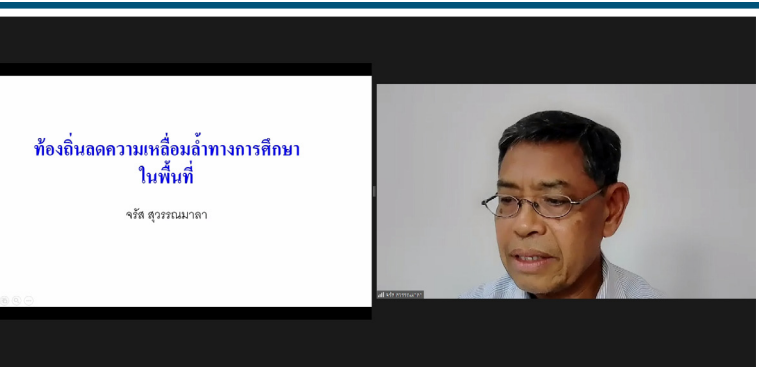
ประเทศไทยมีการศึกษาเฉลี่ยต่ำกว่าหลายประเทศในภูมิภาค และปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาซึ่งส่งผลต่อรายได้ประชากรและการเติบโตทางเศรษฐกิจ ปัจจุบันมีนักเรียนกลุ่มเสี่ยงหลุดจากระบบการศึกษาราว 1.9 ล้านคน และเด็กนอกระบบอีกกว่า 980,000 คน โดยเฉพาะช่วงรอยต่อหลังการศึกษาภาคบังคับ (ม.3) ซึ่งเป็นจุดที่เด็กหลุดจากระบบมากที่สุด ปัจจัยหลักมาจากปัญหาความยากจนและครอบครัว

กสศ. จึงได้พัฒนาระบบ iSEE เพื่อเป็นฐานข้อมูล
ที่รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเด็กกลุ่มเสี่ยง เพื่อช่วยให้
หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถใช้เป็นแนวทางวางแผน
ช่วยเหลือเด็กให้กลับเข้าสู่ระบบการศึกษาอย่างมี
ประสิทธิภาพ ขณะเดียวกัน รัฐบาลมีนโยบาย Thailand Zero
Dropout สนับสนุนการศึกษาที่ยืดหยุ่นผ่านโครงการ 1 โรงเรียน
3 รูปแบบ, โรงเรียนมือถือ (Mobile School) และ Learn to Earn
ที่เปิดโอกาสให้เด็กเรียนและทำงานไปพร้อมกัน

กสศ. ยังร่วมมือกับภาคเอกชนเพื่อสนับสนุนโอกาส
ทางการศึกษาและอาชีพ พร้อมพัฒนาระบบหลักประกันโอกาส
ทางการศึกษา และ Learning Passport ในอนาคต โดยเริ่มนำร่อง
ที่จังหวัดราชบุรี

ทั้งนี้ การลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาต้องอาศัย
ความร่วมมือจากทุกภาคส่วนโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้บริหารท้องถิ่น
สามารถใช้ iSEE เพื่อตรวจสอบข้อมูลเด็กนอกระบบ วางแผน
โครงการ และสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับโรงเรียน และภาค
เอกชน เพื่อให้เด็กทุกคนได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่าง
เท่าเทียม

ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาเกิดจากหลายปัจจัย เช่น
คุณภาพโรงเรียน สถานะเศรษฐกิจ และปัจจัยทางสังคมอื่น ๆ
ส่งผลให้เด็กบางกลุ่มหลุดออกจากระบบการศึกษา อปท. จึงมี
บทบาทสำคัญในการแก้ปัญหา โดยควรให้ความสำคัญกับ
การศึกษาเป็นนโยบายหลัก และพัฒนาแนวทางที่เหมาะสมกับ
บริบทของแต่ละพื้นที่

แนวทางแก้ไขควรเริ่มจากการสำรวจข้อมูลเด็ก
กลุ่มเสี่ยงอย่างละเอียด เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและนำไปใช้
วางแผนช่วยเหลือได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากนั้นออกแบบ
มาตรการที่สอดคล้องกับสภาพของชุมชน ควรมีการพัฒนา
ต้นแบบ ทดลองใช้ในกลุ่มเป้าหมายและขยายผล พร้อมติดตาม
และปรับปรุงแนวทางให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2

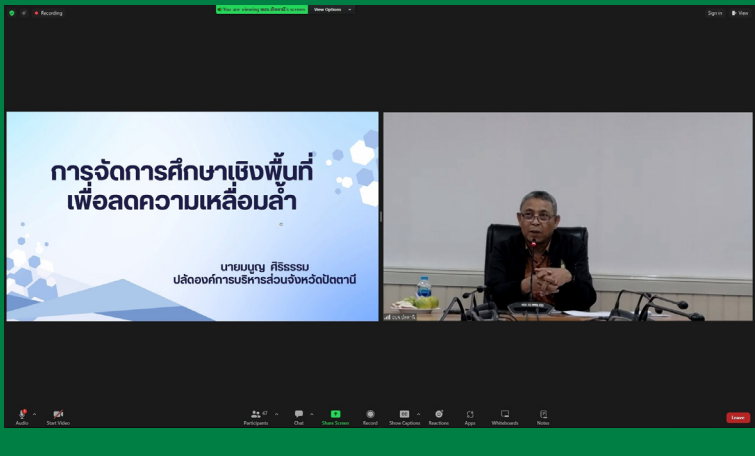
แนวทางการลดความเหลื่อมล้ำ ทางการศึกษาสำหรับ อปท.

อย่างไรก็ตาม ท้องถิ่นส่วนใหญ่ยังขาดฐานข้อมูล
ทันสมัยและมีข้อจำกัดด้านงบประมาณ ทำให้การดำเนินงาน
ขาดความยืดหยุ่น จึงจำเป็นต้องแสวงหาความร่วมมือจาก
ภายนอกเพื่อเพิ่มศักยภาพในการทำงาน ตัวอย่างโครงการ
ที่น่าสนใจ เช่น เทศบาลตำบลปริก จ.สงขลา ที่มอบทุนการศึกษา
โดยร่วมมือกับมหาวิทยาลัยในสาขาคู่มืออาชีพ และอบต.
ท่าเสด็จ จังหวัดสุพรรณบุรี ที่สนับสนุนโภชนาการผ่านคูปอง
อาหารเช้า

จากตัวอย่างเหล่านี้แสดงให้เห็นว่า การลดความ
เหลื่อมล้ำทางการศึกษาต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง
โดยอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน และพัฒนานวัตกรรม
ที่เหมาะสมกับแต่ละพื้นที่ เพื่อให้เด็กทุกคนได้รับโอกาส
ทางการศึกษาอย่างเท่าเทียมและยั่งยืน

3 แนวทางการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ของ องค์การบริหารส่วนจังหวัด ปัตตานี

อบจ. ปัตตานี มุ่งลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาผ่านความร่วมมือกับภาคส่วนต่าง ๆ โดยในปี 2564 ได้เข้าร่วมโครงการวิจัยของสถาบันพระปกเกล้า นำไปสู่โครงการช่วยเหลือเด็กกลุ่มเสี่ยง เช่น กองทุนปัจจัยยังชีพ และโครงการปันสุขเพื่อน้องหนู

อบจ. ปัตตานีใช้กลยุทธ์ “4 จ” และแนวคิด “พบแล้วส่งต่อ” สார்วจข้อมูลเด็กกลุ่มเสี่ยง ให้ความช่วยเหลือ และประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พร้อมติดตามผล นอกจากนี้ยังพัฒนากลไกความร่วมมือ ระบบสารสนเทศ และสนับสนุนกองทุนเพื่อการศึกษา โดยใช้ข้อมูลจาก Thailand Zero Dropout

ทำให้สามารถช่วยเหลือเด็ก 18,639 ราย พร้อมส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยผ่านนิทานสองภาษาและการอบรมทักษะสมองส่วนหน้า (EF) อีกทั้งมีนวัตกรรมอื่น ๆ ได้แก่ การจัดตั้งกองทุนการศึกษาเพื่อเด็กและเยาวชนปัตตานี เพื่อช่วยเหลือกรณีเร่งด่วน เป็นต้น

แนวทางของ อบจ. ปัตตานี แสดงให้เห็นว่า การลดความเหลื่อมล้ำต้องดำเนินการเชิงรุก สார்วจข้อมูลจริง และสร้างกลไกสนับสนุนที่ยั่งยืนผ่านทุนการศึกษานวัตกรรม และระบบช่วยเหลือ เพื่อให้เด็กและเยาวชนเข้าถึงการศึกษาได้อย่างแท้จริง

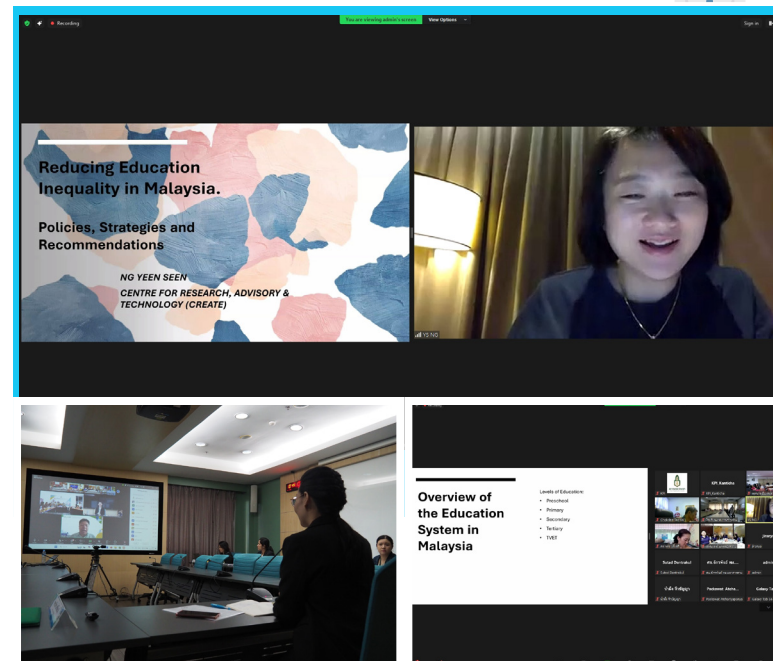

4 การลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาใน ประเทศ มาเลเซีย

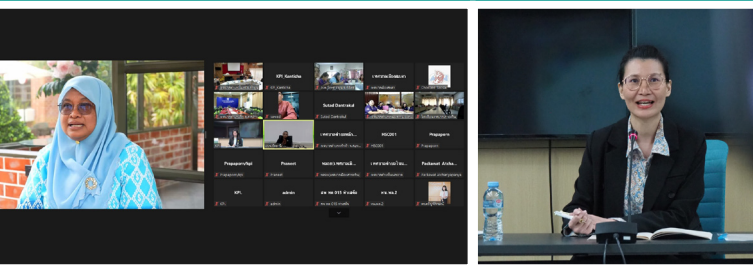
มาเลเซียดำเนินนโยบายลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาภายใต้แผนแม่บทการศึกษา 2013-2025 โดยมุ่งเน้นการเข้าถึงคุณภาพ และความเสมอภาค ผ่านการศึกษาแบบบูรณาการและการใช้เทคโนโลยี โครงการสำคัญ ได้แก่ DELiMa แพลตฟอร์มการเรียนรู้ดิจิทัล 1BestariNet ที่ให้การเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตสำหรับโรงเรียน และ Smart Schools ที่บูรณาการเทคโนโลยีเข้ากับการสอน รวมถึงโครงการช่วยเหลือทางการเงิน เช่น PTPTN ที่ให้เงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา และ Textbook Loan Scheme ที่ให้ยืมหนังสือเรียนฟรี

รัฐบาลมีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบายและจัดสรรงบประมาณ ส่วน อปท. ทำหน้าที่แปลงนโยบายสู่การปฏิบัติ โครงการ Mobile Schools และ Orang Asli Education Transformation Plan เป็นตัวอย่างของความร่วมมือในการช่วยเหลือกลุ่มด้อยโอกาส ขณะที่ LINUS ลดอัตราการใช้หนังสือ และ 1BestariNet ช่วยลดช่องว่างทางดิจิทัล

อย่างไรก็ตาม ปัญหาทรัพยากรที่ไม่เท่าเทียม การขาดแคลนครู และอุปสรรคทางวัฒนธรรม ยังคงเป็นความท้าทายสำคัญ แนวทางแก้ไขคือการเพิ่มงบประมาณให้โรงเรียนชนบท ขยายการศึกษาแบบบูรณาการ และใช้เทคโนโลยีอย่างเต็มศักยภาพ เพื่อให้การศึกษามีความเท่าเทียมและยั่งยืน

โรงเรียนเทศบาล 6 นครเชียงรายดำเนินโครงการ CRMS 6 Information System & Student Support System (IS & 3S) เพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียนตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล (Differentiated Instruction) โดยคัดกรองนักเรียนด้านพฤติกรรมและวิชาการ แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มวางใจ (A) ที่ไม่มีปัญหา , กลุ่มห่วงใย (B) ที่ต้องเฝ้าระวัง และกลุ่มใกล้ชิด (C) ที่ต้องได้รับการแก้ไขเร่งด่วน พร้อมดำเนินกิจกรรมเสริมที่เหมาะสมกับแต่ละกลุ่ม

5

การจัดการเรียนรู้ที่เน้น ความแตกต่าง ระหว่างบุคคล

โครงการมีการอบรมครู ออกแบบและตรวจสอบแผนการเรียนรู้ และจัดกิจกรรมพัฒนาศักยภาพตามระดับความสามารถของนักเรียน เช่น โครงการเตรียมสอบโอลิมปิกวิชาการ และสื่อการเรียนรู้เฉพาะกลุ่ม นอกจากนี้ โรงเรียนมีระบบนิเทศการสอนที่มีการประเมินอย่างต่อเนื่องโดยผู้เชี่ยวชาญจากสถาบันชั้นนำ เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน หลักสูตรของโรงเรียนแบ่งเป็นหลักสูตรความเป็นเลิศที่ตอบโจทย์ศักยภาพนักเรียน ทั้งด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ และเทคโนโลยี สำหรับระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีหลักสูตรเฉพาะด้าน เช่น แพทย์ศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ และภาษาจีน โดยจัดการเรียนการสอนร่วมกับครูต่างชาติ โรงเรียนเทศบาล 6 นครเชียงรายประสบความสำเร็จในด้านคุณภาพการศึกษาและได้รับรางวัลระดับประเทศและนานาชาติ เห็นได้ว่าความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาเกิดจากหลายปัจจัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการศึกษาต้องอาศัยข้อมูลที่แม่นยำในการระบุเด็กกลุ่มเสี่ยง รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ยืดหยุ่นและเปิดกว้าง

การลดความเหลื่อมล้ำด้านการศึกษาต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน โดยเฉพาะ อปท. ที่สามารถออกแบบโครงการให้เหมาะสมกับพื้นที่ของตนเอง ภาครัฐควรสนับสนุนงบประมาณและทรัพยากรที่เพียงพอ พร้อมปรับข้อจำกัดด้านกฎระเบียบ ขณะที่ภาคเอกชนสามารถมีบทบาทในการช่วยเหลือด้านทุนการศึกษาและโครงการสนับสนุนต่าง ๆ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางการศึกษาและการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้จะช่วยลดช่องว่างและสร้างโอกาสทางการศึกษาที่ยั่งยืนสำหรับทุกคน

วันเวลา	วันพฤหัสบดีที่ 13 มีนาคม 2568 เวลา 9.00-16.00 น.
จัดโดย	วิทยาลัยพัฒนาการปกครองท้องถิ่น สถาบันพระปกเกล้า ร่วมกับ มูลนิธิฟรีดริช เนามัน (Friedrich Naumann Foundation)
สถานที่	การสัมมนาออนไลน์ผ่านโปรแกรม Zoom Meeting
วิทยากร	1. ดร.ไกรยส ภัทราวาท ผู้จัดการกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) 2. ศาสตราจารย์ ดร.จรัส สุวรรณมาลา ผู้เชี่ยวชาญด้านการกระจายอำนาจ และนวัตกรรมท้องถิ่น 3. คุณบุญย ศิริธรรม ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดปัตตานี 4. Ms. Ng Yeen Seen Chief Executive Officer, Centre for Research, Advisory & Technology (CREATE) 5. คุณอัมพร จันทะเนปเปื้อน ผู้อำนวยการโรงเรียนเทศบาล 6 นครเชียงราย
ผู้ดำเนินรายการ	นางสาววิลาวัลย์ หงษ์นคร นักวิชาการผู้ชำนาญการ วิทยาลัยพัฒนาการปกครองท้องถิ่น
ผู้สรุป	นางสาววิลาวัลย์ หงษ์นคร นักวิชาการผู้ชำนาญการ วิทยาลัยพัฒนาการปกครองท้องถิ่น
	นางสาวปัทมา เจริญกรกิจ นักวิชาการ วิทยาลัยพัฒนาการปกครองท้องถิ่น
ผู้ออกแบบ	นายรัชชต์ธอร์ รตนวิเชียร พนักงานโสตทัศนศึกษาชำนาญการ สถาบันพระปกเกล้า

